

BACKGROUND REPORT

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

ECOSOC

**Problematika
zahraničních pracovníků**

Problematika zahraničních pracovníků

1 Úvod

Mezinárodní úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin definuje zahraničního pracovníka ve druhém článku jako osobu „*kteřá se zabývá nebo již zabývala výdělečnou činností v jiném státě, kterého on nebo ona není státním příslušníkem*“¹ Tito pracovníci jsou obvykle motivováni lepšími platovými či sociálními podmínkami v hostitelské zemi. Můžeme je zařadit do dvou kategorií. První kategorií jsou specificky kvalifikovaní zaměstnanci, kteří nabízejí své znalosti a schopnosti, jichž se v hostitelské zemi nedostává. Do této skupiny patří nejen manažeři poboček nadnárodních společností, ale častěji i zdravotnický personál a techničtí specialisté. Druhá kategorie obsahuje většinou manuálně pracující zaměstnance, kteří přijíždějí nabídnout především svou levnou pracovní sílu. Tito zaměstnanci jsou většinou nekvalifikovaní a jsou lákaví pro své nízké platové požadavky, které většinou dosahují nižší úrovně, než jakou reálně očekává obyvatelstvo hostitelské země. Tito pracovníci představují významné téma pro mezinárodní společenství, neboť mají vysoké tendence činit ze svého pracovního pobytu pobyt trvalý, čímž mění složení obyvatelstva hostitelských zemí. Velmi často také posílají část svých příjmů do zemí svého původu, čímž podporují ekonomiku svých vlastí.

Problematika zahraničních pracovníků zasahuje do několika rovin mezinárodních vztahů. Tato otázka je palčivým problémem jak pro státy rozvinuté, tak státy rozvojové a stále je důležitá i pro pokračující hospodářskou krizi v západním světě. Je celkově spojena s otázkou migrace a udělování občanství.

2 Mezinárodní úpravy otázky zahraničních pracovníků

Podle většiny mezinárodních standardů je pracovněprávní úprava zahraničních pracovníků stejná jako úprava pro domácí pracovníky v hostitelských státech. Nejdůležitější organizací zabývající se otázkou mezinárodní pracovní migrace je Mezinárodní organizace práce (International Labour Organization, dále jen ILO)² Tato přidružená organizace OSN funguje na unikátním systému tripartity³ a na její půdě vznikají klíčové dokumenty ovlivňující mezinárodní trh práce.

ILO vypracovala čtyři základní doporučení pro zacházení se zahraničními pracovníky. Nejstarším je Úmluva o migrujících pracovnících z roku 1949⁴, dále pak Doporučení pro migrující pracovníky⁵ ze stejného roku. V roce 1975 pak ještě přijala Úmluvu o migrujících pracovnících (doplňující ustanovení)⁶ a Doporučení o migrujících pracovnících⁷ Tyto úmluvy tvoří základ mezinárodněprávní úpravy postavení zahraničních pracovníků a stanovují povinnosti států poskytovat stejné pracovní podmínky jak pro domácí, tak zahra-

¹ *International Convention on the Protection of the Right of All Migrant Workers and Members of Their Families*[online]. General Assembly [cit. 24. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r158.htm>.

² Více informací o ILO můžete zjistit na oficiálních stránkách: <http://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>.

³ Tripartita je setkání zástupců odborů, svazů zaměstnavatelů a vlády. V ILO vysílá zástupce každá skupina zvlášť a delegace nemusí hlasovat jednotně.

⁴ Dostupná zde: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312242:NO.

⁵ Dostupná zde: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:12100:0::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:312424.

⁶ Dostupná zde: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312288:NO.

⁷ Dostupná zde: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312489:NO.

niční pracovníky na pracovním trhu. Stanovují se zde povolené nástroje⁸ pro regulaci počtu zahraničních pracovníků a jejich práva v hostitelské zemi.

Asi nejdůležitějším dokumentem OSN o zahraničních pracovnících je Mezinárodní úmluva o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin⁹ přijatá jako rezoluce Valného shromáždění 18. prosince 1990. I tato úmluva přiděluje zahraničním pracovníkům stejné zacházení, jakým disponují domácí pracovníci. Stanovuje právo dětí zahraničních pracovníků na stejné školní vzdělání jako obyvatelé hostitelského státu. Je jim také zajištěno právo na kulturní styk s jejich vlastí. Důležitý je zde článek 44, který ukládá smluvním stranám přijmout odpovídající opatření pro zachování jednoty rodiny a její znovusjednocení. „*Smluvní strany přijmou opatření, která považují za vhodná a která spadají do jejich pravomocí s cílem usnadnit znovusjednocení migrujících pracovníků se svými manžely nebo osoby, které mají s migrujícím pracovníkem vztah, který, v souladu s platnými předpisy, má účinky srovnatelné s manželstvím, jakožto i se závislými neprovdanými dětmi.*“¹⁰ Článek 44 tedy silně posiluje právo na znovusjednocení rodin a podporuje možnost stěhování rodin do hostitelských zemí.

Problematika zahraničních pracovníků spadá do problematiky Hospodářské a sociální rady, jelikož jí Charta OSN svěřuje do pravomoci zprávu hospodářské a sociální mezinárodní otázky. Otázka zahraničních pracovníků je zařazena do problematiky migrantů, které má na starosti Populační divize Hospodářské a sociální rady.¹¹ Problematika zahraničních pracovníků je v popředí zájmů Hospodářské a sociální rady, přestože nebyla zařazena mezi hlavní cíle rozvojové agendy¹² následující po skončení rozvojových cílů tisíciletí¹³.

3 Kvalifikovaní pracovníci

Kvalifikovaní pracovníci nejsou spojeni s takovou mírou kontroverze jako pracovníci nekvalifikovaní. Je to způsobeno tím, že většinou vykonávají profese, které jsou spojeny s vysokou mírou úcty ve společnosti. Tito pracovníci disponují většinou vysokým a kvalitním vzděláním, kterého se v hostitelské zemi nedostává dostatečnému počtu lidí, nebo jsou spojeni s příchodím investorem.

První kategorií těchto pracovníků jsou členové vysokého managementu nadnárodních společností a organizací. Tito pracovníci se vyskytují na celém světě, neboť většinou disponují výraznými znalostmi a schopnostmi, které je kvalifikují pro řízení projektů. Disponují většinou vzděláním získaným na prestižních vzdělávacích ústavech a mají široké spektrum pracovních zkušeností. Dají se také označit za symbolické analytiky. „*Tito lidé se neživí výrobou ani službami, ale výhradně jen prací se symboly, jako je jazyk, číslo, obraz, graf.*“¹⁴ Tito pracovníci nevyvolávají velké problémy ve společnosti, jelikož jsou často spojeni s investicemi a zároveň nevyvolávají sociální problémy v daných zemích, jelikož patří k vysoce ekonomicky i společensky hodnoceným skupinám obyvatelstva.

⁸Mezi povolené nástroje pro regulaci počtu zahraničních pracovníků například patří stanovení dosažené kvalifikace pro vykonávání povolání a omezení přístupu ke vzdělávání důležitých pro stát. Dostupná zde: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CMW.aspx>.

⁹Dostupná zde: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CMW.aspx>.

¹⁰*International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families* [online]. Office of the High Commissioner for Human Rights [cit. 23. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CMW.aspx>.

¹¹Informace o populační divizi jsou dostupné zde: <http://www.un.org/en/development/desa/population/index.shtml>.

¹²Rozvojová agenda post-2015 má nahradit rozvojové cíle tisíciletí, její konečné znění čeká na schválení. Lze doporučit podívat se na návrhy panelu, jakým směrem by se měla agenda ubírat. Dostupné zde: <http://www.post2015hlp.org/wp-content/uploads/2013/05/UN-Report.pdf>.

¹³Rozvojové cíle tisíciletí (Millennium Development Goals, dále jen MDG) je osm konkrétních bodů, jejichž splnění se zavázalo světové společenství do roku 2015. Otázky spojené s rozvojovými cíli tisíciletí jsou nejdůležitější částí náplně ECOSOC. Více k rozvojovým cílům tisíciletí zde: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zaber/?i=205>.

¹⁴EHL. Martin. *Globalizace pro a proti*. 1. vydání. Praha: Academia, 2001, str. 41.

Druhou kategorií těchto pracovníků jsou pracovníci s vysokou kvalifikací, kteří jsou potřební v moderním výzkumu, průmyslu, zdravotnictví a službách. Tito pracovníci mohou, ale nemusí, být spojeni s nadnárodními společnostmi, velmi často je totiž lákají domácí podniky a výzkumné ústavy. Pro tento typ pracovníků je většinou zřízen speciální typ pracovního povolení, které jim usnadňuje rychlejší vyřízení podmínek nutných k přistěhování. Existence speciálních povolení je inspirována zelenými kartami v USA.¹⁵ Tyto povolení nejčastěji zřizují rozvinuté země¹⁶, jež pomocí nich získávají kvalifikované pracovníky, kteří pomáhají ekonomice pomocí svých znalostí. Vlády podporují jejich přistěhování, především v oborech, u kterých se v dané zemi nedostává potřebného počtu kvalifikovaných pracovníků, nebo oborech, ve kterých proběhl v posledních letech prudký rozvoj. Typickým odvětvím, které zažívá takový rychlý vzestup, jsou informační technologie.¹⁷ Během krátké doby nedokázaly vzdělávací instituce reagovat na vzestup IT a bylo potřeba získat dostatečný počet pracovníků, který mohl být zajištěn pouze pomocí příchodu nových pracovních sil s potřebným vzděláním. Tento vztah je také jednodušší pro hostitelské země, jimž umožňuje v krátké době získat kvalifikované pracovníky bez nákladů spojených se vzděláváním. Pracovníci přicházejí většinou ze zemí s nižší životní úrovní, a proto je přitahují vyšší platy a životní úroveň. Taktéž pro tyto občany není těžké získat občanství hostitelské země. Mezi země, které nejvíce využívají speciální program pro dovoz kvalifikované pracovní síly, patří především USA, Kanada a země západní Evropy. Zahraniční pracovníci pocházejí především z Indie a zemí Dálného Východu. Stěhování těchto pracovníků má značně negativní důsledky pro ekonomiku domovských zemí. „*Zahraniční migrace se stává palčivým problémem nejchudších zemí, kdy zejména absolventi zahraničních univerzit z rozvojových zemí se v řadě případů již nevracejí domů (tzv. útěk mozků).*“¹⁸ Útěk mozků silně zasahuje mnohé země, které tak opouští velké množství vysoce kvalifikovaných pracovníků, aby se usadili v rozvinutých zemích. Podle Mezinárodního měnového fondu (International Monetary Fund, dále jen IMF) počet emigrantů může dosáhnout desítek procent. „*Řada zemí - zejména malých zemí v Africe, Karibiku a Střední Americe - ztratila více než 30 % obyvatel, kteří emigrovali z těchto důvodů.*“¹⁹ Jak se uvádí ve zprávě organizace OSN o mezinárodní migraci a rozvoji „*pokud však lidé, kteří se stěhují do zahraničí, jsou více kvalifikovaní a více vzdělaní než ti, kteří zůstávají, (...), pak mezinárodní migrace může snížit výrobu a způsobit, že ti, co zůstávají, jsou méně produktivní než předtím.*“²⁰ Emigrují totiž lidé, kteří by mohli významně přispět ekonomice pomocí svých znalostí, jež jim navíc společnost pomáhala získat vzděláním, které jim zároveň umožňuje odejít pracovat do vyspělých ekonomik. Veřejné rozpočty rozvojových zemí pak investují do rozvinutých ekonomik, na druhou stranu však ve velkém počtu států tito studenti platí školné či studují na soukromých školách. Jednou z možností, jak chránit investice do lidského kapitálu, je stanovení povinnosti určitého časového úseku prací v domácí ekonomice, případně uhrazení částky odpovídající výši nákladů na vzdělání.

Kvalifikovaní pracovníci se však nevyskytují pouze v rozvinutých státech, ale tato otázka se týká i zemí rozvojových. Týká se to především zemí v Perském zálivu, které velmi často dováží odborníky pro svůj těžební průmysl a zdravotnictví.²¹ Tito zaměstnanci, na rozdíl od pracovníků v rozvinutých zemích, nemají možnost získat občanství a velmi často pracují pouze na dobu určitou. „*Přistěhovalci se často neučí arabsky a obvykle žijí odděleně od místních obyvatel.*“²²

¹⁵Zelená karta USA je však identifikační karta legálního obyvatele USA, který nemá americkou státní příslušnost. Tato karta má několik kategorií a nemusí být spojena s vysokou kvalifikací.

¹⁶Pro příklad, jaké podmínky musí splnit žádost o takovéto povolení, může posloužit Česká republika a její projekt modrých karet. Více informací můžete získat zde: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka/.

¹⁷Poradenská společnost OMTCO uvádí, že každých 15 let se zdvojnásobí výdaje na informační technologie. Dostupné zde: <http://omtco.eu/references/sam/it-costs-the-costs-growth-and-financial-risk-of-software-assets/>.

¹⁸KUNA. Zbyněk. *Demografický a potravinový problém světa*. s 1. vydání. Praha: Wolters Kluwert, 2010, str. 67.

¹⁹CARRINGTON, William J., DETRAGIANCHE, Enrica. How extensive is the brain drain. *Finance and Development*[online]. June 1999 [cit. 2013-24-10] Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1999/06/carringt.htm>.

²⁰TAYLOR, J.E. *International Migration and Economic Development*. Population Division ECOSOC [online]. 12.7. 2013. [cit. 2013-07-12] Dostupné z: http://www.un.org/esa/population/migration/turin/Symposium_Turin_files/P09_SYMP_Taylor.pdf (předklad autora).

²¹Pro příklad podmínek zaměstnávání zdravotnického personálu doporučuji navštívit tuto stránku: <http://cze.g5plus.com/>

²²ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT. *The CCG in 2020 The Gulf and its People* [online]. 2009[cit. 2013-25-10]. Dostupné z: <http://graphics.eiu.com/upload/eb/Gulf2020part2.pdf>.

Za specifický typ kvalifikovaných zahraničních pracovníků můžeme označit pracovníky v ozbrojených složkách. Nejedná se jen o cizineckou legii, ale i španělskou legii a královské gurkhské střelce v armádě Spojeného království. Určitým problémem těchto jednotek je jejich válečný statut, neboť podle článku 47, I. dodatkového protokolu ženevských konvencí²³ jsou příslušníci těchto jednotek považováni za žoldnéře. Je si však nutné uvědomit, že problematika kvalifikovaných zahraničních pracovníků v ozbrojených složkách spadá spíše do působnosti bezpečnostně právních orgánů.

4 Nekvalifikovaní pracovníci

Nekvalifikovaní pracovníci nabízejí především svou pracovní sílu a nikoliv své speciální pracovní schopnosti. Tito pracovníci vykonávají obvykle manuální práce ve stavebnictví, zemědělství a průmyslu. Všeobecně „*totiž zastávají neatraktivní, ale potřebná pracovní místa, která jsou špatně placená*“.²⁴ Právě motivace zaměstnavatelů získat levnou pracovní sílu pro odvětví, o něž není v hostitelské zemi takový zájem, vede k poptávce po zahraniční pracovní síle. Znamý italský politolog Giovanni Sartori si všimá souvislosti mezi požadavkem na levnou pracovní sílu a sociálním systémem. „*Částečně je ovšem dováží proto, že Evropané zbohatli a ani evropští chudí už nejsou ochotni přijmout jakoukoliv práci. Odmítají práce ponižující, degradující a částečně i práce těžké. Jelikož je nezaměstnanost v Evropě už po nějaký čas dvakrát až čtyřikrát vyšší než ve Spojených státech, není tvrzení, že je tu přítomnost Gastarbeiters nezbytná, objektivně pravdivé. Ve skutečnosti je jeho přítomnost nezbytná proto, že dávky v nezaměstnanosti umožňují Evropanům žít bez práce.*“²⁵

Migrující pracovníci většinou pochází z chudších zemí a míří za lepším pracovním uplatněním a zlepšením své životní úrovně. „*V roce 2010 asi 73 milionů migrantů, kteří se narodili na Jihu, bydlelo na Jihu.*“²⁶ Toto číslo je skoro stejné jako počet migrantů z globálního Jihu do rozvinutých zemí Severu, kde by mělo žít o jeden milion migrantů více. Zahraniční pracovníci totiž nepřicházejí pouze do zemí s vysokou životní úrovní, ale i do zemí, které patří mezi rozvojové s nízkou životní úrovní. Většina těchto migrantů navíc spadá do kategorie nekvalifikované pracovní síly. V mnoha případech se jedná o několik milionů občanů dané země, kteří pracují v cizině. Silné dopady emigrace se projevují především v zemědělství, které často přichází o mužskou pracovní sílu a společně s rostoucí urbanizací v daných zemích způsobuje vyliďňování venkovských oblastí.

Nekvalifikované pracovníky lákají především oblasti s velkým hospodářským růstem, případně silná hospodářská centra s množstvím nabídek pro nekvalifikované pracovní síly, které nabízejí především rychlý stavební růst. Jedním z případných regionů je oblast Perského zálivu. „*Výzkum ukazuje, že těsně před válkou v Perském zálivu v roce 1991, GCC byl domovem sedmi milionů migrantů, v roce 2008 se toto číslo zvýšilo na téměř šestnáct milionů.*“²⁷ Další takovou zemí, která zažívá veliký nárůst počtu přistěhovalců je Rusko, kde „*úředníci odhadují, že 10-12 milionů zahraničních pracovníků, (...), z nichž sedm milionů nebo víc nemá formální bydliště nebo povolení k zaměstnání*“²⁸

U nekvalifikované pracovní síly se vyskytuje několik problémů, které způsobují silnou kontroverzi daného tématu. „*Imigrační země mají vedle legálně pobývajících a pracujících migrantů také významné počty*

²³ Anglické znění článku 47. I. Dodatkového protokolu můžeme najít zde: <http://www.icrc.org/ihl.nsf/7c4d08d9b287a42141256739003e636b/f6c8b9fee14a77fdc125641e0052b079> [cit. 2013-07-12].

²⁴ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1991. Str. 111.

²⁵ SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*. 2. vydání. Praha: Dokořán, 2011. Str. 71-72.

²⁶ *Migration by origin and destination: The role of South-South migration*. [online]. Department of Economic and Social Affairs [cit. 13. 7. 2013]. Dostupné z: http://www.un.org/esa/population/publications/popfacts/popfacts_2012-3_South-South_migration.pdf.

²⁷ BABAR, Zahra. Arab Migrant Communities in the GCC: Background. *Centre for International and Regional Studies*. [online]. [cit. 2013-25-10]. Dostupné z: <http://cirs.georgetown.edu/research/302942.html>.

²⁸ EKE, Steven. Russia: new rules hit foreign workers. *BBC* [online]. [cit. 2013-25-10]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/worldservice/specials/119_wag_climate/page9.shtml.

migrantů v neoprávněném postavení (také označovaných jako nelegální migranti) – tj. těch, kteří v určitém směru porušují platnou legislativu v oblasti pobytového a/nebo pracovního režimu."²⁹ Spojením nelegálního pobytu a nelegální práce, která není daněna, vznikají problémy, které působí především na samotné nelegální přistěhovače, jenž se tak stávají silně náchylní k organizovanému zločinu a kriminalitě. Potřebují totiž získat doklady, které jim umožňují vyřizování každodenních záležitostí pro pobyt v zemi, jako například zdravotní pojištění či bydlení, a jejich vyřízení jim umožňují skupiny pohybující se za hranicí zákonů. Nelegální pracovníci se velmi často dostávají do země pomocí převaděčských sítí, které je zatáhnou do nelegálního pracovního poměru, nejen v šedé ekonomice³⁰, ale i ekonomice černé³¹. Mnoho těchto přistěhovačů se dostává do situace, kdy jsou závislí na skupinách organizovaného zločinu. Problematika nelegálních pracovníků se týká především zemí ležících na hranicích mezi rozvinutým a rozvojovým světem. Nejznámější je případ přistěhovačů do Spojených států amerických, jejichž počet se odhadoval na 11,5 milionu, z čehož „6,8 milionů neautorizovaných imigrantů bylo z Mexika“³², dále tito nelegální přistěhovači silně postihují Španělsko, Itálii a Řecko.

Další problém, často spojovaný s nekvalifikovanými pracovníky, je jejich nechuť k návratu do domovské země po skončení pracovního kontraktu. Tím se tato problematika pojí s migrací. Důvodem, proč tato migrace vyvolává daleko závažnější otázky než migrace kvalifikovaných pracovníků, je jejich odlišný kulturní původ, který vyvolává značné kontroverze v hostitelských zemích, především způsobené nízkou porodností a strachem z demografických změn.

Historie ukazuje několik případů, kdy pracovní migrace silně změnila etnické složení obyvatelstva. Jako příklad nám může posloužit Velká kolonizace³³ probíhající od 11. do 14. století. Dalším trvalým zásahem do etnického složení států byl otrokářský systém, při kterém bylo přestěhováno několik milionů obyvatel většinou z Afriky, především na americký kontinent. Důsledkem této migrace byly rozsáhlé změny obyvatelstva těchto zemí, v nichž bývalé otrocké obyvatelstvo tvoří většinu či velkou skupinu obyvatelstva.³⁴ I po zrušení otroctví v 19. století docházelo k přesunu obyvatelstva, jakožto levné pracovní síly, která byla stěhována kolonizátory v rámci koloniálních říší. Takto vznikly početné minority Indů v Africe, na Mauriciu a v karibské oblasti, kdy se pracovníci stěhovali z Britské Indie, jakožto levná pracovní síla pro plantáže a stavbu železnic. Podobným případem je Surinam, kde nejpočetnější skupina obyvatelstva vznikla stěhováním levné pracovní síly pro plantáže po zrušení otroctví a pochází z ostrova Jáva. V 19. století další takovou skupinou byli čínští kuliové, kteří se ve velkých počtech stěhovali za prací především v oblasti Pacifiku, jejich přistěhovačství vyvolalo první velkou vlnu protiimigračních zákonů. Nekvalifikovaná pracovní síla nepřicházela jen z Afriky či Asie, ale v tomto období i z Evropy, jednalo se především o přistěhovače do zemí Latinské Ameriky a Spojených států amerických. Tito přistěhovači většinou pocházeli z nízkých společenských vrstev a svou emigrací se snažili zlepšit si své postavení. Především ve Spojených státech amerických tito přistěhovači pracovali v továrnách ve velkých městech na východě a umožnili dynamický rozvoj průmyslu. Přistěhovače z evropských zemí také lákala možnost zisku levné zemědělské půdy.

Nekvalifikovaná pracovní síla se ve velkém nestěhovala jen v 19. století, ale i v období po druhé světové válce. Hlavními místy pro migraci byly západoevropské státy, které potřebovaly získat levnou pracovní sílu, jež by byla ochotná vykonávat špatně placené pracovní pozice v rychle rostoucích ekonomikách v 50. a 60. letech. Jednou ze zemí, která přijala nejvíce zahraničních pracovníků, byla Spolková republika Německo. „Skupina etnických Němců totiž potřebu pracovního trhu po pracovnících zejména v oblasti

²⁹DRBOSLAV, Dušan a kol..*Migrace a (i)migranti v Česku*, 1. vydání. SLON Praha, 2010. Str. 45.

³⁰Souhrn ekonomických vztahů porušujících etické a morální normy, na hranici zákona.

³¹Souhrn ekonomických vztahů porušujících zákony dané země. Do černé ekonomiky patří hospodářská kriminalita.

³²*Population Estimates* [online]. U.S. Department of homeland security [cit. 23. 10. 2013]. Dostupné z: http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/statistics/publications/ois_ill_pe_2011.pdf.

³³Velká kolonizace se nazývá rozšiřování obdělávané půdy především v oblasti střední a východní Evropy kolonisty především z oblasti Flander a Porýní. Tito kolonisté pomohli s hospodářským rozvojem kolonizovaných zemí a zároveň silně změnily etnické složení daných oblastí, které velmi často přežívalo, až do období před druhou světovou válkou. Více informací k problematice Velké kolonizaci lze získat zde: <http://www.e-stredovek.cz/view.php?cisloclanku=2008020006>.

³⁴Nejvýznamnějšími příkladem takovéto země je Haiti a ostatní karibské státy, kde tvoří potomci bývalých otroků většinu obyvatel.

zemědělství a průmyslu nezaplnila, a proto začaly uskutečňovat náборы zahraničních pracovníků, tzv. *gastarbeiterů* (hostujících pracovníků).³⁵ Tito pracovníci přicházeli většinou na základě smluv uzavřených mezi vládami jednotlivých zemí. V případě ostatních západoevropských zemí pocházeli pracovníci většinou z bývalých kolonií, ale zde se jednalo především o migraci považovanou od počátku za trvalou. U Německa se jednalo o migraci, která měla být krátkodobá, avšak postupem času se v mnoha případech změnila v migraci trvalou. „Na území SRN dnes žije 7,3 milionu cizinců, z toho 4,5 milionu již déle než deset let.“³⁶ Německý případ se týká především pracovníků z Turecka. „V roce 2010 okolo 2,8 milionu zahraničních pracovníků z Turecka pobývalo v Německu.“³⁷ Problematika těchto pracovníků je spojena především s pozdějšími problémy v integraci zmíněných skupin obyvatelstva do většinové společnosti. Zahraniční pracovníci, kteří se zde rozhodli zůstat, mají podle legislativy nárok na sloučení rodin, stejně jako jejich velmi častou praxí dovozu manželek z mateřských zemí. Problematika těchto zahraničních pracovníků je častým tématem politických diskuzí v hostitelských zemích.

Dalším problémem, který trápí nekvalifikované pracovníky, je jejich zranitelnost na pracovním trhu. Pracují totiž velmi často v oborech, které závisí na hospodářském růstu, jako je stavebnictví a pomocné práce. Pokud se ekonomika hostitelské země dostane do problémů, pak jsou nuceni jako první opustit svá pracovní místa a často i hostitelskou zemi. Mnoho zahraničních pracovníků je zaměstnáváno přes pracovní agentury a nikoliv přímo v podnicích, tudíž je jako první zasáhne propouštění, neboť je nejméně chráněný pracovní právo. Další částí problému je, že v období hospodářského poklesu se pracovníci dostávají pod tlak vlád hostitelských zemí, které se pomocí jejich odchodu snaží zajistit pracovní místa pro své občany. „Místní obyvatelé se cítí ohroženi ekonomickou krizí a boj s přistěhovalci o pracovní místa se stal součástí vnímání této všeobecné hrozby.“³⁸

5 Finanční toky spojené se zahraničními pracovníky

Se zahraničními pracovníky jsou spojeny významné finanční toky, které vznikají transportem finančních prostředků, které si vydělají v hostitelských zemích, do jejich domovských zemí. Spojeny jsou s tím dva důležité pojmy: platební bilance a remittance. Platební bilance „zachycuje platební transakce ekonomiky se zahraničím v daném roce“³⁹. V případě remittance se „zjednodušeně jedná o transfery peněz nebo zboží od migrantů, kteří pobývají v zahraničí“⁴⁰. Právo na posílání finančních prostředků je obsaženo ve článku 47 Mezinárodní úmluvy o ochraně všech migrujících pracovníků: „Migrující pracovníci mají právo převést své zisky a úspory, zejména ty nezbytné pro podporu jejich rodin ze státu zaměstnání do státu původu nebo do kterékoliv jiného státu. Tyto převody se provádějí v souladu s postupy stanovenými platnými předpisy příslušného státu a v souladu s platnými mezinárodními dohodami.“⁴¹

³⁵ŠTICA, Petr. *Migrace a státní suverenita*. 1. vydání. Červený Kostelec.: Pavel Mervart, 2010 str. 83.

³⁶ŠNAIDAUF, Jan. Arabské národnostní menšiny v Německu na pozadí současné diskuse o imigraci, integraci a multikulturalismu. AMO [online]. 31. 5. 2005 [cit. 2013-26-10] Dostupné z: <http://www.amo.cz/publikace/arabske-narodnostni-mensiny-v-nemecku-na-pozadi-soucasne-diskuse-o-imigraci-integraci-a-multikulturalismu-1.html>.

³⁷*Migration by origin and destination: The role of South-South migration*. [online]. Department of Economic and Social Affairs [cit. 24. 11. 2013]. Dostupné z: http://www.un.org/esa/population/publications/popfacts/popfacts_2012-3_South-South_migration.pdf.

³⁸JONES, Adela, HUGNES, Ceri. Dobrovolné návraty pracovních migrantů v době hospodářské krize. Migraceonline.cz [online]. 20.4.2009 [31.7.2013]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/dobrovolne-navraty-pracovnich-migrantu-v-dobe-hospodarske-krize>.

³⁹Holman, Robert. *Ekonomie*. 4. vydání, Praha, C.H. Beck, 2005. Str. 692

⁴⁰STOJANOV, Robert. Remittance nebo rozvojová pomoc. Rozvojovka.cz [online]. [cit. 26. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/analyzy/36-remittance-nebo-rozvojova-pomoc.htm>.

⁴¹General Assembly resolution 45/158 of 18 December 1990. *International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families* [online]. Office of the High Commissioner for Human Rights [cit. 13. 7. 2013] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CMW.aspx> (překlad autora).

Finanční toky od pracovníků mohou významně ovlivňovat ekonomiku domovských zemí, jelikož většinou patří mezi důležité zdroje finančního rozvoje těchto států. Asistent generálního tajemníka OSN Shamshad Akhtar uvádí, že „Rodiny přijímající peníze mohou posílat své děti do školy a nalézt přístup k zdravotnickým službám. V mnoha zemích převody převažují přímé zahraniční investice a oficiální rozvojovou pomoc“⁴². Tyto peněžní transfery tak pomáhají zvednout životní úroveň rodin těchto pracujících. S rostoucím počtem zahraničních pracovníků navíc roste i objem finančních transferů s nimi spojených, které, jak uvádí Akhtar, v roce 2015 dosáhnou 534 miliard USD.

Finanční toky jsou v současné době nejvýznamnější v Asii. „Třemi největšími příjemci těchto peněz jsou Čína, Indie a Filipíny, přičemž v první desítce figurují také Bangladéš, Indonésie, Pákistán a Vietnam. Zasláné peníze často představují záchranný kruh: odhaduje se, že deset procent asijských rodin je odkázáno na platby ze zahraničí, aby si mohlo zajistit jídlo, ošacení a přístřeší.“⁴³ Tyto finanční prostředky často pomáhají také rozvoji zdejších podniků, protože výdělků ze zahraniční práce slouží jako kapitál potřebný pro rozvoj vlastního podnikání zahraničních pracovníků po návratu ze zahraničí. Pro převody těchto finančních prostředků se však nepoužívají nejmodernější platební operace. „Navzdory celosvětovému rozšíření elektronických peněžních převodů se většina migrantů musí obejít bez pohodlí moderních bankovních služeb a jsou odkázáni na drahé hotovostní převody, které často vyžadují, aby jejich příjemci na venkově cestovali značnou vzdálenost.“⁴⁴

Finanční podpora od pracovníků pracujících v zahraničí je silnou podporou pro rozvojové země, jelikož jim umožňuje získat dostatečný kapitál pro rozvoj, který navíc nesměřuje k vládám, ale přímo k obyvatelům. Mnoho rozvinutých zemí získalo důležité kapitálové zdroje právě z práce v zahraničí. Příkladem může být Španělsko a Řecko, jejichž občané patřili mezi gastarbeitry v západní Evropě v 50. a 60. letech. Dalším finančním tokem jsou posílané starobní důchody pro obyvatele, kteří pracovali v daných zemích. Tyto prostředky mnohdy umožňují strávit důchodový věk v zemi svého původu, navíc velmi často poskytují zahraničním pracovníkům sociální zabezpečení přesahující průměrný životní standard ve své vlasti.

6 Závěr

Zahraniční pracovníci představují důležitou součást pracovního trhu každé ekonomiky. V současné době pracuje v zahraničí několik milionů lidí, kteří výrazně ovlivňují nejen ekonomické, ale i politické vztahy mezi jednotlivými státy. Jako příklad můžeme uvést tzv. „fotbalovou válku“ mezi Hondurasem a Salvadorem⁴⁵, kde násilnosti páchané na zahraničních pracovnících v Hondurasu vyvolaly ozbrojený konflikt mezi těmito dvěma státy.

Nejdůležitější mezinárodní organizací, která upravuje postavení zahraničních pracovníků, je ILO. Tato organizace stanovila základní pravidla, která musí splňovat hostitelské země ve vztahu k zahraničním pracovníkům. Hospodářská a sociální rada se touto otázkou také zabývá, jelikož danou problematiku jí ukládá Charta OSN do působnosti.

V ekonomice představují zahraniční pracovníci důležitou součást lidského kapitálu, nejen v oblasti kvalifikované pracovní síly, která s sebou přináší znalosti, jež pomáhají daným zemím využít svého ekonomického potenciálu. Zároveň také zaplňují mezery na pracovním trhu způsobené demografickým a vědeckým vývojem.

⁴²AKHTAR, Shamshad. *Remarks by Ms. Shamshad Akhtar, Assistant-Secretary-General for Economic Development: High-level Expert Policy Dialogue on Migration in the Post 2015 Development Agenda*. [online]. Department of Economic and Social Affairs Population Division [cit. 13. 7. 2013] Dostupné z: http://www.un.org/esa/population/migration/Akhtar_Sweden_Feb_2013_FIN.pdf (překlad autora).

⁴³NWANZE, Kanayo F. Jak využít boomu peněz, které lidé posílají rodinám domů. *IDNES*. [online]. 24.5.2013 [cit. 14. 7. 2013].

⁴⁴NWANZE, Kanayo F. Jak využít boomu peněz, které lidé posílají rodinám domů. *IDNES*. [online]. 24.5.2013 [cit. 14. 7. 2013].

⁴⁵Více informací zde: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=642325>.

Nekvalifikované pracovní síly pracují většinou v odvětvích, ve kterých je malá poptávka v domovských zemích, především kvůli platovému a sociálnímu postavení. Tito pracovníci vyvolávají často kontroverzi především v rozvinutých zemích, jelikož se v těchto zemích usazují a často se u nich vyskytují problémy při integraci.

Finanční toky od zahraničních pracovníků patří mezi důležité motory ekonomického rozvoje rozvojových zemí. V těchto zemích pomáhají nejen jako zdroj příjmů, který umožňuje hrazení životních nákladů, ale i jako zdroj kapitálu pro soukromé investice do ekonomiky. Pro mnoho zemí představují příjmy od občanů pracujících v zahraničí základní zdroj deviz a nejdůležitější položku platební bilance.

Odvracenou stranou pracovní migrace je pro domovské země odchod nejvzdělanějších obyvatel, o něž je zájem na pracovním trhu, přičemž do značného počtu takovýchto obyvatel bylo nainvestováno velké množství prostředků při jejich vzdělávání. Problémem pro hostitelské země je především problém integrace zahraničních pracovníků, kteří se rozhodli zůstat v této zemi, přičemž velmi často pocházejí z odlišných civilizačních okruhů. Dalším problémem se objevuje během hospodářských poklesů, kdy se ztrácí pracovní příležitosti a sílí společenský tlak na jejich odchod kvůli nezaměstnanosti v hostitelské zemi.

7 Otázky k zamyšlení

1. Přijímá či spíše poskytuje vaše země zahraniční pracovníky?
2. Jaký je podíl zahraničních pracovníků na obyvatelstvu vaší země?
3. Kde pracují vaši zahraniční pracovníci, případně odkud pocházejí zahraniční pracovníci?
4. Proč vaše země přijímá kvalifikované zahraniční pracovníky?
5. Jaký je počet nezaměstnaných ve vašem státě?
6. Jak ve vašem státě probíhá integrace zahraničních pracovníků? Jaké musejí splnit podmínky pro získání občanství?
7. Jaký je odhadovaný počet nelegálních přistěhovalců ve vašem státě?
8. Jaké budou vaše hlavní priority během jednání? Jaké body se budete snažit prosadit do dokumentu?

8 Seznam doporučených a rozšiřujících zdrojů

1. DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1991. - tato kniha na příkladu České republiky velmi dobře a přehledně uvádí do problematiky migrace, ale i zahraničních pracovníků
2. *Labour Migration Branch*. [online]. ILO [cit. 13. 7. 2013]. Dostupné z: <http://www.ilo.org/migrant/lang--en/index.htm> - základní rozcestník pro problematiku zahraničních pracovníků neměl by být opomenut při čerpání informací spojených s problematikou zahraničních pracovníků
3. *United Nations Population Division*. [online]. United Nations Department of Economic and Social Affairs Population Division [cit. 13. 7. 2013]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/development/desa/population/> - rozcestník populační divize ECOSOC je výborným zdrojem informací pro psaní stanoviska. Dají se zde vyhledat velmi dobré informace pro zastupovaný stát

9 Seznam použité literatury

AKHTAR, Shamshad. *Remarks by Ms. Shamshad Akhtar, Assistant-Secretary-General for Economic Development: High-level Expert Policy Dialogue on Migration in the Post 2015 Development Agenda*. [online]. Department of Economic and Social Affairs Population Division [cit. 13. 7. 2013] Dostupné z: http://www.un.org/esa/population/migration/Akhtar_Sweden_Feb_2013_FIN.pdf.

BABAR, Zahra. *Arab Migrant Communities in the GCC: Background*. Centre for International and Regional Studies. [online]. [cit. 2013-25-10]. Dostupné z: <http://cirs.georgetown.edu/research/302942.html>.

CARRINGTON, William J., DETRAGIANCHE, Enrica. How extensive is the brain drain. *Finance and Development* [online]. June 1999 [cit. 2013-24-10] Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1999/06/carringt.htm>.

Migration by origin and destination: The role of South-South migration. [online]. Department of Economic and Social Affairs [cit. 13. 7. 2013]. Dostupné z: http://www.un.org/esa/population/publications/popfacts/popfacts_2012-3_South-South_migration.pdf.

United Nations Population Division. [online]. United Nations Department of Economic and Social Affairs Population Division [cit. 13. 7. 2013]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/development/desa/population/>.

DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1991.

ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT. *The CCG in 2020 The Gulf and its People*. [online]. 2009 [cit. 25. 10. 2013]. Dostupné z: <http://graphics.eiu.com/upload/eb/Gulf2020part2.pdf>.

EHL, Martin. *Globalizace pro a proti*. 1. vydání. Praha: Academia, 2001.

EKE, Steven. Russia: new rules hit foreign workers. *BBC*. [online]. [cit. 25. 10. 2013]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/worldservice/specials/119_wag_climate/page9.shtml.

Sloučení rodin. [online]. EU [cit. 13. 7. 2013]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33118_cs.htm.

Holman, Robert. *Ekonomie*. 4. vydání, Praha, C.H. Beck, 2005. Str. 692.

International Convention on the Protection of the Right of All Migrant Workers and Members of Their Families. [online]. General Assembly [cit. 24. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r158.htm>.

Labour Migration Branch. [online]. ILO [cit. 13. 7. 2013]. Dostupné z: <http://www.ilo.org/migrant/lang--en/index.htm>.

JONES, Adela, HUGNES, Ceri. Dobrovolné návraty pracovních migrantů v době hospodářské krize. *Migrace-online.cz* [online]. 20.4.2009 [31.7.2013]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/dobrovolne-navraty-pracovnich-migrantu-v-dobe-hospodarske-krize>.

KUNA, Zdeněk. *Demografický a potravinový problém světa*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010.

Modré karty pro cizince v České republice. [online]. MPSV [cit. 13. 7. 2013]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka/.

NWANZE, Kanayo F. Jak využít boomu peněz, které lidí posílají rodinám domů. *IDNES* [online]. 24.5.2013 [cit. 14. 7. 2013].

General Assembly resolution 45/158 of 18 December 1990. *International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families.* [online]. Office of the High Commissioner for Human Rights [cit. 13. 7. 2013] Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CMW.aspx>.

IT Costs – The Costs, Growth And Financial Risk Of Software Assets [online]. *OMTCO* [cit. 27. 10. 2013] Dostupné z: <http://omtco.eu/references/sam/it-costs-the-costs-growth-and-financial-risk-of-software-assets/>.

SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci.* 2. vydání. Praha: Dokořán, 2011.

STOJANOV, Robert. Remittance nebo rozvojová pomoc. *Rozvojovka.cz* [online]. [cit. 26. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/analyzy/36-remittance-nebo-rozvojova-pomoc.htm>.

ŠNAIDAUF, Jan. Arabské národnostní menšiny v Německu na pozadí současné diskuse o imigraci, integraci a multikulturalismu. *AMO* [online]. 31.5.2005 [cit. 2013-26-10] Dostupné z: <http://www.amo.cz/publikace/arabske-narodnostni-mensiny-v-nemecku-na-pozadi-soucasne-diskuse-o-imigraci-integraci-a-multikulturalismu-1.html>.

ŠTICA, Petr. *Migrace a státní suverenita.* 1. vydání. Červený Kostelec.: Pavel Mervart, 2010.

TAYLOR, J. E. *International Migration and Economic Development.* Population Division ECOSOC, [online]. 12. 7. 2013. [cit. 2013-07-12] Dostupné z: http://www.un.org/esa/population/migration/turin/Symposium_Turin_files/P09_SYMP_Taylor.pdf.

Population Estimates [online]. U.S. Department of homeland security [cit. 23. 10. 2013]. Dostupné z: http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/statistics/publications/ois_ill_pe_2011.pdf.

Autor: Jan Pivoda

Imprimatur: Ondřej Dočkal, Vojtěch Bahenský

Jazyková úprava: Lucie Gregůrková, Michal Zikmund, Petr Vystropov, Markéta Melicharová

Odborná spolupráce: Výzkumné centrum AMO

Grafická úprava: Veronika Maurerová, Jan Hlaváček

Nasázeno programem L^AT_EX.

Model OSN

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky
pro potřeby XIX. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2013

Asociace pro mezinárodní otázky,

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel./fax: +420 224 813 460

e-mail: summit@amo.cz

IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz

Top partneři

Generální partner Modelu OSN

Hlavní partner Modelu OSN

Hlavní partner modelu NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Model NATO is co-sponsored by
the North Atlantic Treaty Organization

Hlavní partner Modelu EU

Partner konference

Univerzitní partner

Partner zahájení

Partner jednání

Partneři Modelů

Embassy of Canada
Ambassade du Canada

Botschaft
der Bundesrepublik Deutschland
Prag

Mediální partneři

Hlavní mediální partner

Hlavní mediální partner

Partner Chronicle

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky